

Lover som angår kontrakter og avtaler

I utgangspunktet er det avtalefrihet i norsk rett. Det vil si at man kan avtale hva man vil i en kontrakt mellom to parter. Lovgivningen har imidlertid på noen områder gitt såkalt preseptoriske regler. Det betyr tvingende og vil si at lovgivningen i de tilfellene slike regler er gitt, overstyrer avtalefriheten.

Et eksempel:

Dersom grunneier ønsker å leie bort jakten på sin eiendom, kan han ikke selv bestemme hvor lenge jaktretten skal leies bort. Dette skyldes at Viltlovens § 29 bestemmer at jaktrett ikke kan skilles fra eiendommen for mer enn 10 år om gangen. Dette er en absolutt regel som ikke kan fravikes ved avtale.

Det er flere lover som er særlig aktuelle for de kontrakter vi finner i dette heftet. Viktige lover i denne forbindelsen er Avtaleloven, Kjøpsloven, Viltloven, Laksefisk- og innlandsfiskloven, Tomtefesteloven, Pakkereiseloven, Merverdiavgiftsloven, Skatteloven, Friluftsløven med flere. Det skal gis en kort oversikt over de bestemmelsene i disse lovene som angår kontrakter og avtaler innen utmarksnæringene.

Avtaleloven (Lov om avslutning av avtaler av 31.05. 1918 nr. 4)

Loven gir generelle regler om hvordan avtaler blir til. Den gjelder ifølge § 1 med mindre annet er avtalt eller følger av sedvane. Den har videre bestemmelser om fullmaktsforhold og hvem som regnes som fullmektig. Bestemmelsene i lovens 3. kapittel er de som er viktigst i forhold til skriftlig inngåtte avtaler. Overskriften for dette kapittel er "*Om ugyldige viljeserklæringer*".

Her er først bestemmelser om avtaler som er ugyldige fordi de er blitt til under tvang eller ved vold og trusler. Slike avtaler anses som ugyldige (§§ 28 - 31). På samme måte er avtale ugyldig hvis den p.g.a. åpenbar feilskrift eller annen lignende feil har fått et innhold som ikke var tilsiktet (§ 32).

§ 33 har en bestemmelse om at en avtale ikke er gyldig hvis det vil stride mot redelighet og god tro for å gjøre den gjeldende. Den tar særlig sikte på å kunne sette til side avtaler hvor adressaten for avtalen sitter med en kunnskap som den andre kontraktsparten ikke hadde og som gjør det sannsynlig at avtalen ikke ville blitt inngått hvis partene hadde hatt samme kunnskap. Det kreves imidlertid god bevisførsel for å kunne nå fram med ugyldighet etter § 33.

Avtalelovens § 36 ble tatt inn i loven i 1983. Den har fått en svært sentral betydning i Avtaleloven, fordi den åpner for å sette avtaler til side helt eller delvis fordi "*... det vil virke urimelig eller være i strid med god folkeskikk å gjøre den gjeldende. Det skal tas hensyn ikke bare til avtalens innhold, partenes stilling og forholdene ved avtalens inngåelse, men også til senere inntrådte forhold og omstendighetene forøvrig.*"

Et eksempel på bruk av denne bestemmelse:

Høyesterett fastslo i 1988 at det skulle være adgang til å regulere festeavgiften i langsiktige ikke-regulerbare festekontrakter, når den lave avgiften skyldtes at man ikke hadde hatt muligheter til å overskue det store fall i kroneverdi i fremtiden. Oppregulering skulle imidlertid bare skje i henhold til endring i kroneverdi (konsumprisindeks) og ikke i henhold til endring i markedsverdi. Bestemmelsen har derfor særlig fått betydning for gamle kontrakter hvor løpetiden har vært så lang at man ikke har kunnet overskue konsekvensene av avtalen da den ble inngått.

Kjøpsloven (Lov om kjøp av 13.05.1988 nr. 27)

Loven gjelder for kjøp og salg av varer og tjenester. Den gjelder ikke for kjøp og salg av fast eiendom. I forbrukerkjøp har man ikke avtalevilkår som er mindre gunstig enn lovens vilkår. Forbrukerkjøp er definert slik i loven:

"Kjøp fra yrkesselger når tingen hovedsakelig er til personlig bruk for kjøperen, hans familie, husstand eller omgangskrets."

Det vil føre for langt å gå gjennom lovens bestemmelser i detalj. Loven har regler om:

- *Levering*
- *Risiko for det solgte*
- *Varens egenskaper, mangler, etc.*
- *Virkning av forsinkelse*
- *Kjøpers og selgers plikter*
- *Kjøpesummens betaling*
- *Følger av kontraktsbrudd*
- *Erstatning*
- *Reklamasjon*
- *Krav mot tidligere salgsledd*

Alle disse bestemmelsene er stort sett utfyllende bestemmelser som man bruker ved tolkning av allerede inngåtte avtaler når ting ikke går som de skal.

Det er imidlertid nyttig å sette seg inn i disse lovreglene også før man skal inngå kontrakter, for å få en kontrakt som løser flest mulig potensielle tvistesporsmål før tvist oppstår. Man kan da unngå en rekke konflikter og man kan unngå at saken må løses i retten, rett og slett fordi man i kontrakten har avtalt hvordan forskjellige situasjoner skal løses hvis de oppstår.

Viltloven (Lov om viltet av 29.05.1981 nr. 38)

Viltloven har en del bestemmelser som har betydning når det inngås kontrakter og avtaler om utleie av jakt.

Fraskillelse av jaktrett

I § 28 i loven er det bestemmelser om at

"Jaktrett kan ikke skilles fra eiendommen for lengre tid enn 10 år om gangen, uten når jaktrett følger bruksretten til eiendommen." Utleiekontrakter for jakt kan derfor normalt ikke ha lengre varighet enn 10 år.

"Overlater grunneieren sin eiendom til noen annen til bruk, skal brukeren ha jaktretten med mindre annet er avtalt. Forbeholder grunneieren seg jaktretten kan jakt ikke drives på brukerenes åker og eng i tiden fra 1. mars til og med 30. september".

Vær derfor klar over at hvis det i en kontrakt om forpaktning av innmark ikke er tatt forbehold om at jaktretten er unntatt fra leieforholdet, vil brukeren få jaktretten til leiearealet så lenge leieforholdet varer.

"Avtale om jaktrett skal være skriftlig. Gjelder avtalen for mer enn 5 år, skal leier og utleier sørge for at melding om leieforholdet med opplysning om vilkårene straks blir sendt kommunen."

Kontroll av betalt jegeravgift og avlagt skyteprøve

I § 41 er tatt med en bestemmelse om at *"Den som mot eller uten vederlag stiller rett til jakt og fangst til rådighet for en annen, plikter å forvise seg om og er selv ansvarlig for at vedkommende har betalt jegeravgift."*

Jaktrettshaveren er med andre ord pliktig til å kontrollere at leietaker har betalt jegeravgift.

For bl.a. statistikk bør leietaker i kontrakten pålegges å rapportere fangstresultatet til utleier.

Forbud mot framleie

I § 28 bestemmes at *"Framleie av jaktrett kan ikke finne sted uten samtykke fra den som har jaktretten etter § 27."*

"Kongen kan gi regler om forbud mot framleie av jaktrett."

Normalt bør jaktkontrakter ikke tillate framleie av jakt. Framleie av jakt må ikke forveksles med at andre kan markedsføre og selge jakta for jaktrettshaver.

Fremleie kan defineres som når en leietaker leier et jaktområde for fastsatt pris av jaktrettshaveren og videreutleier jakta til andre for egen regning og pris.

Det er ikke fastsatt en offentlig forskrift om framleie av jakt.

Bruk av hund, båndtvang etter Viltloven og Bufeloven

Tillatelse til bruk av hund under jakt er aktuelt i mange leiekontrakter. I § 52 er det bestemmelse om at *"I tiden fra og med 1. april til og med 20. august skal hunden holdes i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller innestengt"* (flere unntak i loven).

Dersom det er påkrevet av hensynet til viltet, kan det etter Viltloven for bestemte områder fastsettes andre båndtvangstider enn det som er fastsatt ovenfor. Dette kan f. eks. være aktuelt i snøvintre.

I tillegg til bestemmelsene om bruk av hund i Viltloven kan kommunene fastsette båndtvangsbestemmelser etter Bufeloven i den tiden bufe beiter. Disse båndtvangsbestemmelsene vil variere i kommunene. Det finnes bl.a. kommuner som har båndtvang hele året av hensyn til bufe.

Ved utleie av jakt må en ikke tillate bruk av jakthund i tidsrom som kommer i konflikt med bestemmelsene i Bufeloven og Viltloven.

Laksefisk- og innlandsfiskloven (Lov om laksefisk og innlandsfisk av 15.05.1992 nr. 47)

Lov om laksefisk og innlandsfisk og forskriftene til loven har bl.a. følgende bestemmelser som angår kontrakter og avtaler om utleie av laksefiske og innlandsfiske.

Offentlige fiskeforskrifter om fisketider og redskapsregler

Det er selvsagt at utleien følger lover og forskrifter om fisketid, redskapsbruk, minstemål, oppgaveplikt m.m. Avtaler og kontrakter må ikke inngås som strider mot offentlige lover og forskrifter.

Barns fiske i innlandsfiskvassdrag

§ 18 i loven har en bestemmelse om at *"I vassdrag der rettighetshaverne utsteder fiskekort har personer som ikke har fylt 16 år rett til fiskekort uten vederlag for å fiske innlandsfisk med stang og håndsnøre i perioden 1. januar til og med 20. august.*

I andre vassdrag har personer som ikke har fylt 16 år rett til, uten rettighetshavers tillatelse, å fiske innlandsfisk med stang og håndsnøre i samme periode som i første ledd.

Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder ikke i vassdrag eller deler av vassdrag som fører anadrom laksefisk."

Leies det ut eksklusivt fiske i et innlandsfiskevassdrag til en eller flere personer kan det i tillegg til leietaker være barn under 16 år som fisker (f. eks. skoleklasser). Spesielt i vassdrag der det er utviklet kvalitetsfisk, som kan leies ut til høy pris, kan barns fiske skape problemer. Det er imidlertid vedtatt en forskrift om barns fiske som hjemler adgang til å søke om unntak fra lovreglen. Dette kan bli aktuelt der barns fiske skaper problemer, bl.a. for utleie.

Fraskillelse av fiskerett

§ 19 i loven har en bestemmelse om at *"Fiskerett som hører til fast eiendom kan ikke skilles fra eiendommen for lengre tid enn 10 år om gangen, uten når fiskerett følger bruksrett til eiendommen."*

Utleiekontrakter for fiske kan derfor normalt ikke ha lengre varighet enn 10 år.

Fiskeravgift

Etter bestemmelsene i § 18 har rettighetshaver plikt til å kontrollere at alle som leier fiskerett eller kjøper fiskekort har betalt fiskeravgift til fiskefondet. Denne plikten til å betale fiskeravgift bør tas med i kontrakter og avtaler om utleie av fiske (*Fiskeravgiften for innlandsfiske ble fjernet i 2001, men beholdt for laksefiske*).

Forbud mot framleie

Til § 27 i loven er det fastsatt en *forskrift om framleie av fiskerett av 25. juni 1993* som setter forbud mot framleie av fiskerett. Forskriften gjelder ikke samarbeidsavtaler mellom rettighetshavere, eller mellom rettighetshavere og lokale turistbedrifter. Den omfatter heller ikke tradisjonelle forvaltningsavtaler mellom rettighetshavere og ideelle organisasjoner. Det er imidlertid en hjemmel i forskriften til å søke fylkesmannen om unntak fra denne bestemmelsen.

§ 3 Unntak

Tillatelse fra fylkesmannen er likevel ikke nødvendig hvor

1. leietakeren enten er

- a) en ideell organisasjon tilknyttet en landsomfattende organisasjon med sportsfiske som en hovedaktivitet, eller
- b) en ideell organisasjon med sportsfiske som en hovedaktivitet og minst 100 medlemmer,

og

2. eventuelt overskudd av framleien etter at leiesummen og utgiftene ved framleien er dekket, i sin helhet går til tiltak for fiskebestanden i området.

Sameieloven (Lov om sameige av 18.06.1965 nr. 6)

Sameie er det når to eller flere eier noe i fellesskap på en slik måte at retten deres er regnet i parter etter delings- eller høvetall. Sameieloven er en generell lov som gjelder både for personlig sameie og sameie mellom bruk. Loven gjelder bare så langt annet ikke følger av avtale eller "særlege rettshøve" (§ 1).

Sameieloven inneholder ellers bestemmelser om partsforhold, deling av utgifter og inntekter, misbruk, overdragelse av sameiepart mv. Etter loven kan et flertall av sameierne (etter andeler) fatte vedtak om administrasjon og utnyttelse (organisering).

Viltloven av 1981 har også egne rettsregler for sameie som gjelder jaktretten og utøvelse av jakt i sameiestrekninger. Denne loven har en bestemmelse om at når sameiet ikke er organisert "kan jakt og fangst bare utøves av en person om gangen for hver som har slik rett (§ 29). Lov om laksefiske og innlandsfiske av 1992 har ingen spesielle rettsregler for sameier. Det er derfor Sameielovens rettsregler som gjelder. På eneeide eiendommer er det en eier som har jaktretten. I et sameie er det flere eiere som eier en ting eller eiendom i fellesskap. Det skilles mellom to former for sameier:

a: Personlig sameie er det når 2 eller flere eier en ting eller eiendom i fellesskap. De kan enten ha lik part eller forskjellig part for den enkelte eier. I prinsippet er rettighetsforholdene lik de som gjelder for eneeide eiendommer. Forskjellen er at det er flere eiere som eier tingen eller eiendommen i fellesskap. Dersom flere personer eier en eiendom sammen, har alle jaktrett. Jaktutøvelse og utbytte kan reguleres i forhold til eierandelen.

b: Jordsameie er en spesiell eierform her i landet med spesielle rettsregler. Jordsameie er ikke sameie mellom personer. Det er sameie mellom bruk (realsameie). Med bruk menes her landbrukseieendommer. Ofte vil et jordsameie være et område som eies av flere gardsbruk i bygda. Sameieforholdet er knyttet til brukene og kan ikke skilles fra disse. De enkelte bruk kan ha noe forskjellig part (andel) i sameiet.

Det enkelte bruk har hver for seg fulle eiendomsrettigheter i et jordsameie, bare begrenset kvantitativt av hensynet til de øvrige sameierne. I praksis kan en si at det enkelte bruk kan bruke ressursene i sameiet i forhold til den parten bruket har i sameiet. Hvis sameiet leier ut jakt og fiske, skal overskuddet i prinsippet fordeles etter det enkelte bruks part i sameiet. Et sameie kan også være et vald for storviltjakt, f. eks. hjortevald, hvor fellingstillatelsene fordeles på parthaverne.

I sameier står ikke den enkelte andelshaver fritt til å inngå kontrakter og avtaler, f.eks. om utleie av jakt og fiske. Slik utleie av den enkelte andelshavers andel må passe inn i den øvrige utnyttelsen av sameie. En eventuell utleie må også stå i forhold til vedkommende andelshavers andel.

Dersom lovlig valgte organer i sameiet har vedtatt en bestemt utnyttelse for jakt, kan ikke den enkelte andelshaver leie ut jakt som strider mot denne ordningen. I sameier hvor det er aktuelt at den enkelte andelshaver kan leie ut utmarksressurser i sameiet, må sameielaget ha regler for dette slik at utleien kan innpasses i den øvrige utnyttelsen av sameiets ressurser.

I utmarkssameier er det mest naturlig at sameiets organer inngår kontrakter og avtaler, ikke den enkelte andelshaver. Et eventuelt overskudd av utleie av f. eks. jakt blir da å fordele til den enkelte andelseier etter andeler.

Tomtefesteloven (Lov om tomtefeste av 30.05.1975 nr. 20)

Tomtefesteloven kan kalles en særlov for inngåelse av avtaler om bortfeste av grunn. Det er viktig å merke seg at lovens regler bare gjelder for bortleie av grunn til hus og ikke til ren jordleie. Den brukes også for avtaler om veier, parkeringsplasser, hage etc. i tilknytning til hus.

Det er avtalefrihet på området, bortsett fra festeavtaler som gjelder bolighus og fritidshus. Her finnes en rekke regler som er tvingende, og som man ikke kan fravike. Det gjelder bl.a. festetidens lengde, innløsningsregler, regulering av festeavgift, etc. Det er derfor viktig å sette seg inn i Tomtefestelovens regler før man utarbeider en kontrakt hvis man ikke bruker en standardkontrakt. Den første tomtefesteloven kom i 1975. Den ble av mange betraktet som en "vernelov" for festeren fordi reglene i denne loven i stor grad tok sikte på å verne festeren mot urimelige grunneiere.

I 1996 ble det vedtatt en ny tomtefestelov som balanserte forholdet mellom fester og bortfester bedre. Denne vil først trå i kraft fra 1. januar 2002.

Friluftsløvsloven (Lov om friluftslivet av 28. Juni 1957 nr. 16)

Friluftsløvsloven har bl.a. følgende bestemmelser:

"I utmark kan enhver ferdes til fots hele året når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet. Det samme gjelder ferdsel med ride- og kløvhest, kjelke, tråsykkel eller lignende på vei eller sti i utmark og over alt i utmark på fjellet såfremt ikke kommunen med samtykke av eieren eller brukeren har forbudt slik ferdsel på nærmere angitte strekninger" (§ 2).

"På innmark kan enhver ferdes til fots i den tid marka er frosset eller snølagt, dog ikke i tidsrommet 30. april til 14. oktober. Denne ferdselen gjelder likevel ikke på gårds plass eller hustomt, inngjerdet hage eller park og annet for særskilt øyemed inngjerdet område hvor allmennhetens ferdsel vil være til utilbørlig fortrengsel for eier eller bruker" (§ 3).

På privat bilvei kan eier forby ferdsel med motorkjøretøy og hestekjøretøy.

Telting og annet opphold i utmark er tillatt for inntil 2 døgn om gangen, men ikke nærmere bebodd hus eller hytte enn 150 meter. I fjellet og ellers på områder fjernt fra bebyggelse er telting tillatt for lengre tid enn 2 døgn, men denne rett kan begrenses hvis oppholdet medfører nevneverdig skade eller ulempe.

Friluftsmøte eller idrettsstevne kan ikke holdes uten eierens samtykke hvis det volder ulempe eller skade. For orienteringsløp må det innhentes tillatelse til parkering, start, samlingsplass og målområde.

På vassdrag er ferdselen fri, men kan reguleres av Vassdragsloven og Motorferdselloven.

Grunneier har rett til å bortvise personer som opptrer hensynsløst og utilbørlig.

Det kan kreves avgift til opparbeidet friluftsområde (f. eks. badestrand, teltplass m.m.). Dette må godkjennes av kommunen.

Når ferdselen er omfattende, kan det etter §§ 15 og 16 i loven fastsettes adferdsregler eller stenging av ferdsel (kommunestyre, fylkesutvalget).

Ferdselsretten gir ingen rettigheter til jakt og fiske.

Anlegg av stier og løyper må ha grunneiers tillatelse.

Sjikanøse stengsler eller uhjemlet forbudsskilt er forbudt.

Motorferdselsloven (Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag av 10. Juni 1977 nr. 82)

Generelt gjelder forbudet i loven for all motorisert ferdsel i utmark og vassdrag og med landing av luftfartøy, men det er unntak for jord- og skogbruksnæring, ambulanse, politi, redningstjeneste m.m. Det er også tillatt med motorisert ferdsel på innsjøer over 2 km.

Jakt og fiske regnes ikke som jord- og skogbruksnæring. Vei som ikke er opparbeidet for bil regnes som utmark. Det samme gjelder opparbeidet bilvei som ikke er brøytet. Det er tillatt med motorferdsel i utmark i næringsøyemed. Ved forskrift eller etter søknad kan kommunene tillate motorisert ferdsel som ikke er hjemlet direkte i loven. Loven og forskriftene innskrenker ikke grunneiers rett til å nekte motorisert ferdsel i utmark, men grunneier kan ikke nekte motorisert ferdsel på vassdrag.

Regler for telting, camping og bobiler

Bobiler er å betrakte som andre biler, og Motorferdselsloven gjelder derfor for bobiler. Plan- og bygningsloven har hjemmel til å regulere parkering av bobiler. Miljøverndepartementet mener at telt etter Friluftsløven er mindre telt (vandretelt). Større telt omfattes ikke av reglene om telting i Friluftsløven og campingvogn er ikke å betrakte som telt. På privat vei kan grunneier fastsette regler for bruk og parkering av bobiler/campingvogn. Langs offentlig vei kan kommunen etter Plan- og bygningsloven fastsette regler for parkering av bobiler.

Vannressursloven (Lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82)

Ferdsel i vassdrag er generelt fri for enhver både sommer og vinter, men ferdsel med motorkjøretøy er regulert i Motorferdselsloven. Vannressursloven har en ny bestemmelse som det er verdt å merke seg. Mens grunneieren etter Vassdragsloven av 1940 ikke kunne nekte motorisert ferdsel på vassdrag, har den nye Vannressursloven en bestemmelse i § 14 om at *"Grunneieren kan forby motorisert ferdsel, hvis ikke vassdragsmyndigheten treffer vedtak om at et slikt forbud vil være urimelig etter en avveining av de kryssende interesser"*.

I Vassdragsloven av 1940 er det bestemmelser i §§ 2-6 om at hvis ikke annet er bestemt, går eiendomsgrensene i vassdrag normalt på følgende måte:

- Når elv eller bekk danner grensen mellom 2 eiendommer, går grensen etter djupåra.
- I innsjø går grensen mellom eiendommer som ligger på hver sin side av vannet etter midtlinja.
- Grensen mellom 2 eiendommer på samme side av vannet, går slik at hvert sted på bunnen tilhører den strand som det ved lav vannstand ligger nærmest.

I den nye Vannressursloven er disse bestemmelsene ikke tatt med, men §§ 2-6 i Vassdragsloven av 1940 er fortsatt gjeldene.

Tvistemålsloven (Lov om rettergangsmåten for tvistemål av 13. august 1915, nr. 6)

Tvister som oppstår mellom partene om forståelse og tolkning av avtaler og kontrakter kan løses på forskjellige måter:

- Ved voldgift
- Av domstolene

I kontrakter og avtaler er det ofte tatt med en paragraf om at tvister skal løses ved voldgift. Partene kan ved avtale i stor grad bestemme hvem som skal sitte i voldgiftsretten og hvordan retten skal arbeide.

Når ikke annet er bestemt i voldgiftsavtalen, sammensettes voldgiftsretten etter reglene i Tvistemålslovens kap. 32 som bl.a. har følgende bestemmelser:

- Uten samtykke fra motparten kan ikke en rettstvist om innholdet i kontrakter og avtaler bringes inn for domstoler når den etter avtale skal avgjøres ved voldgift.
- Voldgiftsretten skal bestå av 3 medlemmer hvor partene velger hvert sitt medlem. Disse to voldgiftsmedlemmene velger det tredje medlem som skal være voldgiftsrettens leder.
- Hvis partenes voldgiftsmedlemmer ikke kan enes om valg av leder, kan enhver av partene og i tilfelle enhver av voldgiftsmedlemmene kreve, at herreds- eller byretten skal foreta valget av leder.
- Før avgjørelse må voldgiftsretten gi partene adgang til å uttale seg.
- Voldgiftsretten kan innkalle partene til personlig avhøring og oppfordre vitner eller sakkyndige til å møte frivillig og avgi forklaring for voldgiftsretten.
- Voldgiftsdommen har samme virkning som en rettskraftig dom hvis ikke partene i voldgiftsavtalen har forbeholdt seg rett til innankning for en ny voldgiftsrett (ankefrist 2 måneder).

- Forlik inngått for voldgiftsretten har samme virkning som en rettskraftig dom.
- I voldgiftsrettens avgjørelse må alle voldgiftsmedlemmene delta og avgjørelse fattes med stemmeflertall hvis ikke annet er bestemt.

(Mer detaljerte opplysninger om voldgift er tatt med i Tvistemålslovens kap. 32).

Andre lover som angår ferdsel i utmark

Etter Straffelovens § 399 er det forbudt å tilegne seg tørre trær, grener eller treavfall uten eierens samtykke, men den vanlige oppfatningen er at verdiløst brensel kan benyttes til f. eks. kaffekoking. Etter Straffelovens § 400 er det lov å plukke ville bær, sopp og ville blomster. Plukking av nøtter er tillatt bare når de fortæres på stedet.

Etter Veilovens § 55 kan bompenger kreves for motorferdsel på privat vei, men dette må ha tillatelse av kommunen.

Brannvernloven av 1987 setter forbud mot bruk av ild i eller i nærheten av skogsmark i tiden 15. april til 15. september.

Reisegarantifondet og Lov om pakkereiser (Lov om pakkereiser av 25. august 1995 nr. 57)

Reisegarantifondets formål: Sikre kjøpere av pakkereiser

Reisegarantiordningens formål er å sikre kunden som har kjøpt pakkereiser mot tap ved konkurs, akkord eller insolvens hos arrangøren. Kunden er etter loven sikret ved kjøp av pakkereiser dersom arrangøren har stilt garanti i Norge. Fondet betaler tilbake forskudd som kunden har betalt inn når en reise blir avlyst. Ved reiseavbrudd betales den del av vederlaget som svarer til ikke oppfylt ytelse. Videre dekkes utgifter til opphold og hjemreise dersom hjemreisen er en del av pakketuren.

Hva er en pakkereise?

En pakkereise er definert i Pakkereiselovens § 2-1. Grensedragningene for hva som er pakketur, vil som oftest være klar:

- Den er på forhånd tilrettelagt og det må være innbetalt forskudd.
- Den har en varighet på mer enn 24 timer.
- Den inneholder minst to av disse elementene: transport, innkvartering og vesentlige turisttjenester.

Transport, overnatting og turisttjenester markedsføres ofte som separate tilbud med pris på hver tjeneste. Det vil fortsatt kunne være en pakketur om kunde har en stor grad av valgfrihet.

Konsekvenser av pakkereiseloven og reisegarantifondet for jaktsalg

Privatperson, lag, eller sameie som leier ut jakt og overnatting (og eventuelt transport/guiding, m.m.) rammes av loven. Arrangøren må stille lovbestemt garanti for sine forpliktelser etter Pakkereiselovens garantibestemmelser. Garantien størrelse avhenger av arrangørens omsetning i høysesongen.

Den garantipliktige skal stille *individuell garanti* overfor Reisegarantifondet. Slik garanti skal i utgangspunktet stilles av bank eller forsikringsselskap. For virksomhet som tilrettelegger, tilbyr eller selger pakkereiser utelukkende for mål i Norge, skal garantien lyde på kr 50.000,- (pr. november 2000).

Den garantipliktige skal innbetale en årlig *kollektiv garanti* til Reisegarantifondet. For salg kun i Norge, er dette 2 % av den individuelle garantien, det vil si kr 1.000,-.

Unntak for småskalavirksomhet, herunder salg av jakt

Grunneier som selger jaktpakker, får etter søknad unntak fra å stille den *individuelle garantien* på kr 50.000,-. Vedkommende må dermed kun betale den *kollektive garantien* på kr 1.000,- pr. år. Utmarkslag og aksjeselskaper får ikke fritak for den *individuelle garantien*.

Det at en tilbyder av jaktprodukter er medlem av Reisegarantifondet, må sees på som en forbedring av produktet, og dermed gi grunnlag for høyere pris.

Pakkereiseloven og Forskrift om reisegarantifondet finnes på internettadressen www.lovdata.no
Reisegarantifondets adresse er P.B. 617, 6001 Ålesund. Tlf. nr. 70102100. På adressen www.rgf.no finnes skjema for søknad om unntak fra den *individuelle garantien*. Enkelte skogeierforeninger står som garantist ved salg gjennom foreningen.

Forsikringer

Ansvarsforsikring

Som arrangør av jakttilbud bør man ha en ansvarsforsikring som fanger opp et eventuelt rettslig erstatningsansvar som deltakere eller andre utenforstående personer vil rette mot arrangøren.

Den person som kjøper jakt, har akseptert en viss risiko forbundet med deltakelse i arrangementet. På den annen side er det arrangøren som kjenner tilbudet og har ansvar for at faremomenter er eliminert i størst mulig utstrekning og at sikkerheten er maksimal. Eksempler på forebyggende arbeid er sikring av jakttårn, fremvisning av jaktkort, dokumentasjon på skyteferdighet/skyteprøve, øvede jaktledere, terrenget tilpasset kundens ferdigheter og fysiske kondisjon, redningsvester til alle personer i båt, osv. Dersom arrangøren har sviktet på et slikt område, og svikten kan karakteriseres som uaktsom, vil skadelidte kunne fremme et erstatningskrav. Vær klar over at arrangøren er ansvarlig for at det er det er redningsvester til alle i båten.

Det er ikke heldig å fraskrive seg alt ansvar i en kontrakt med gjestene. Det kan virke negativt på noen gjester, og hvis det virkelig blir en sak av det vil ikke en slik fraskrivelse holde. Den er sjelden gyldig i en rettsak. Jaktutleie foregår i hovedsak med basis i konsesjonspliktig landbrukseiendom. Slike eiendommer er i hovedsak forsikret med en kombinert landbruksforsikring der det inngår ansvars- og rettskjøpsforsikring. En ren skogbrukseiendom, uten forsikringsbare bygninger, bør også forsikres med en landbruksforsikring slik at det finnes dekning for ansvar og rettskjøp.

Hovedinnholdet i landbruksforsikringen som ulike selskaper tilbyr er ganske lik, selv om det er visse variasjoner i for eksempel utbetalingssum, egenandel, m.m.

De fleste ulykker som forventes å inntreffe vil være ulykker av typen "hendelig uhell" som ikke vil omfattes av den ansvarsforsikring som er laget. Det at tilbyder av et jaktprodukt har ansvarsforsikring, bør tas med i produktinformasjonen og tas i betraktning når pris skal bestemmes.

Yrkesskedeforsikring

Som arbeidsgiver, for eksempel ved innleie av guide, er man etter norsk lov pålagt å ha yrkesskedeforsikring. Dette inngår normalt i landbruksforsikringen. Det beregnes et tillegg i premie for et antatt omfang "ulønnet arbeidskraft" (familie, venner, kårfolk, osv.) som utfører avtale i forbindelse med driften.

Skal man leie inn lønnet jaktguide, kan landbruksforsikringen justeres gjennom egen avtale. Eksempelvis vil Gjensidige justere premien etter oppgitt utlønning til dette formålet i sist avsluttede regnskapsår.

Hvis man leier inn tjenester fra et guidefirma, er det firmaet som må sørge for å ha forsikringene i orden. Det vil si at det er tegnet ansvarsforsikring som omfatter den aktiviteten som skal foregå, og at det er tegnet yrkesskedeforsikring for eventuelle ansatte. Den som skal leie ut jakt og som ønsker å kjøpe guidetjenester fra et slikt selskap, bør kontrollere at forsikringene i selskapet er i orden.

Ulykkesforsikring/reiseforsikring

Der det selges jaktkort, behøver ikke utleier å tegne ulykkesforsikring for kunde, men man kan anbefale gjestene å tegne sin egen ulykkes- og/eller reiseforsikring.

I forbindelse med risikofylte arrangementer, er det vanlig å la en ulykkesforsikring inngå som en pliktig del av tilbudspakken. Det anbefales av forsikringselskaper å gjøre dette når man går over fra å selge kort til å selge pakker (guide/jaktleder). Det oppfattes trolig positivt av kunde at tilbyder har laget forsikringsløsning for gjestene for slike produkter.